

naturalistickými; nakypělé a rozmáchlé filosofické meditace s nejtřízlivější osvětlářskou didaktikou; odlehle a pitvorné příklady musí ilustrovati děje zcela jasné a samozřejmé.

Autor chce říci na př., že žena Řihova zapřísahla se svou manželskou věrností za času pobytu svého muže v nemocnici. A užije této barokní, odlehle a nepřiléhavé figury: „jako *mučedník by vědy*, | léta tupený a posmívavý, hladem bledý, | *před kostnatých odborníků posměvaně hledy* | náhle postavil své práce, bdění zřejmý div, | jemuž s poklonou se vyhne čas — : | tak slavnostně a hrdě vztýčila se vráz | a zardělá a zadýchaná prudce vykřikla: | Ne — Přísahám ti při Bohu a svatých všech — —“ (12—13).

A vedle toho čteš takové triviality: „... Kořalky nepil. — Bohudík, | škola a kniha plní též u nás své poslání | a s kořalkou láhev vydirá ze dlaní, | takže se pevně jí drží už jen někteří —“ (65).

Přítom kresba figur jest zcela konvenční: dobrácky bezvýrazný Vlach, dobrá, ale v slově poněkud nestřídámá žena Řihova, a Řiha sám, v jádře dobrák, ale slaboch, přecházející od pláče a pokory rázem bez přechodu k urážce a útoku, to jsou herci syrové, mátožné povídky p. Bojkovy, zcela kalné a nevykvašené, umělecky beztvaré, básnicky rozbrědlé. Josefa Jakubce Povídky z kraje, před třiceti roky psané, jsou vedle Bojkova Zbytečného stylově arcidílo.

Zatajovatí, mírniti nebo krásiliti tento přísný, ale věcný soud bylo by prokazovati špatnou službu p. Bojkovi; věřím posud v jeho talent, byť nevytříbený, byť nekultivovaný, byť málo nebo špatně poučený, byť neorientovaný, a proto piší tyto řádky.

Za nejhorší své škůdce pokládej však p. Bojko své kritické lichometníky a pochlebníky, z nichž jeden — někdejší oficiální kritik realistický a nyní referent Lidových novin — neostýchal se, jak slyším, zneužití jména Máchova v případě Zbytečného. To je něco, nač měla by býti šatlava. Tak mluvití může jen nejpustší literární diletant a nedouk. Mezi „nihilismem“ p. Bojkovým a zdánlivým „nihilismem“ Máchovým jest obdoba jen zcela vnějšková a jen pro lidi povrchní; za domnělým „nihilismem“ Máchovým stojí tolik kultury myslitelské i tolik posvěcení básnického, že nevidětí jich může jen literární slepec.

Jednou provždy

Doslechl jsem se, že na obálce poslední Moderní revue šplchl po mně zase splašky své líbezné a ušlechtilé duše Arnošt Procházka. Konstatuji zde jednou provždy, že již před více než pěti lety přerušil jsem výměnu mezi svou Novinou a touto literární kloakou a od té doby vůbec se jí nedotýkám. Kmen nemá obálky, ale i kdyby ji měl, za nic na světě neposkvrnil bych jí polemikou s tímto literárním apačem.

Literární štvance

Na článek Rudolfa Malého v 3. čísle Kmene proti filosofickému diletantismu Rádlovu reaguje se v listech stále ještě způsobem „předválečným“, způsobem, který by měl býti cítěn jako hanba české žurnalistiky. Článek Malého měl dosah

nejvážnější, dosah neosobní: krajní subjektivism Rádlovský jest jen ozvěnou jistých pseudomoderních směrů filosofických, a ozvatí se proti němu byl čin záslužný; jest v něm nebezpečí, jehož může nevidětí nebo podceňovatí jen nevzdělanec filosofický a vědecký: měřiti hodnotu tvorby vědecké osobní zajímavosti vědeckého subjektu jest otevíratí dveře přímo typickému „fušérství“, jak říkal Goethe diletantismu. Statečný projev Malého byl nepohodlný řadě lidí, ale nikdo z nich neměl ani dost síly, ani dost mužnosti vyvracetí jej a políratí jej důvody; proto šlo se na něj osvědčenou methodou českého pokrytectví, zákeřně: autor byl zpodezíran ze zloby osobní, z úmyslného nechápání myšlenky Rádlovy nejprve p. Ruttem v Národě, pak p. Weinerem ve Venkově. A když p. Malý v posledním Kmeni znova problém klidně a věcně vyložil a odmítl přitom ovšem i urážky Rutteho a Weinerovy, jest tupen znova Weinerem ve Venkově. *O meritu sporu* nedovedli říci ani Rutte ani Weiner slova; jejich účelem bylo spor ideový obrátiti v malicherné osobní štvání. To jest zjev zahanbující pro český život literární a jest třeba ho litovatí. Pan Weiner zaplétá do svého nejnovějšího projevu i mne a vnitřní záležitosti Kmene; o nich však nebudu se vůbec zde šířiti, jednak proto, že nenáležejí na veřejnost, jednak proto, že bych pravdivým vypsáním poměru p. Weinerova k Družstvu Kmene sotva posloužil literárnímu kronikáři Venkova. Konstatuji zde tedy jen prostě, že se státi Malého neprojevím nesouhlasu p. Weiner, pokud psal do Kmene, ani mně, ani R. Malému, s nímž stýkal se společensky, a že bychom pravděpodobně nevěděli do dneška nic o nelibosti, již prý vyvolal článek Malého ve Weinerovi, nebýt t. zv. protestu Ruttova, při němž si přihřál po sedmi týdnech p. Weiner své rozhořčení. Ale p. Weiner odpustí: ohřáté rozhořčení jako ohřáté nadšení bude lidem vždycky podezřelé.

Pan Richard Weiner

theatrálním gestem domáhá se ode mne vysvětlení mé věty, že bych mu „sotva posloužil pravdivým vypsáním poměru jeho k Družstvu Kmene“. Ne p. Weinerovi, s nímž nehodlám mařiti času, ale čtenářstvu podávám tuto informaci. Družstvo Kmene bylo rozhořčeno na pana Weinerja, že při vzniku tohoto listu *ústně i tiskem, ve feuilletonech Lidových novin, vystupoval jako redaktor Kmene, ačkoliv neměl k tomu, jak mne všichni pánové ujistili, nejmenšího práva*. Když p. Weiner dotýká se neustále stejně malicherně jako urážlivě vnitřních redakčních záležitostí Kmene a strhuje je i do svých polemik, byl jsem nucen připomenouti mu to, aby byly konečně veřejně jasny motivy jeho nevkusných útoků na Kmen.

Týdeník Národ

má v čísle 6 polemickou lokálku Ruttovu, v níž znova překrucuje se s farizejským krasořečněním a krasokroucením zraků k nebesům „aféra“ Rudolfa Malého; odpovídati na to bylo by mařením místa i času. Redakce Národa vzhopila se dokonce k doslovu a s piedestala své anonymní vznešenosti pokárala mne osobně za „polemické mravy“ R. Malého. Polemiky takového druhu musí prý již jednou přestat!